

Source sheet for TGS #6 "Man's Divine Image, according to the Shaarei Orah"

- (1) דע כי אמתת עצם הבורא יתברך איננה מושגת לזולתו... ואם כן כל אותם העניינים שאנו קורים בתורה, כגון 'ידי ורגלי' 'אוזני' ו'עיני' ושאר כל כיוצא בהם, מה הוא? דע והאמן כי כל אותם העניינים אף על פי שהם מורים ומעידים על גדולתו ואמתתו, אין כל בריה יכולה לדעת ולהתבונן מהות אותו הדבר הנקרא יד או רגל או אוזן וכיוצא בהם. ואם אנו עשויים בצלם ודמות, אל יעלה בדעתך כי עין בצורת עין ממש או יד בצורת יד ממש או רגל בצורת רגל ממש, אבל הוא עניינים פנימיים ופנימיים לפנימיים באמתת מציאות השם יתברך אשר מהם המקור והשפע יוצא לכל הנמצאים, אבל אין מהות יד כמהות יד ולא תבנית יד כתבנית יד, כמו שאמר "ואל מי תדמיוני ואשׁוה." ודע והבן שאין בינו ובינינו דמיון מצד העצם והתבנית, אלא על כוונת צורת האיברים שבנו שהם עשויים כדמיון סימנים לעניינים חתומים ועליונים שאין הדעת יכולה לדעתם, אלא כדמיון זכרון, כמו מי שכותב 'ראובן בן יעקב', שהרי אין אלו האותיות ואין זו הצורה עצמה של ראובן בן יעקב צורתו ותבניתו ומהותו, אלא זכרון שזה ראובן בן יעקב הכתוב הוא סימן כנגד אותו העצם והתבנית הידוע הנקרא ראובן בן יעקב. ולפי שהשם יתברך רצה לזכותנו, ברא בגוף האדם כמה איברנים נסתרים ונגלים בדמיון סימן למעשה מרכבה, ואילו יזכה האדם לטהר איבר מאיבריו יהיה אותו איבר כדמיון כסא לאותו דבר העליון הפנימי הנקרא בשם זה, אם עין עין, ואם יד יד, ואם רגל רגל, וכן לכל השאר. כיצד? כגון שנזהר ונשמר אדם אחד במראה עיניו שלא יביט ולא יסתכל בדבר ערוה ולא בשאר כל דבר של גנאי, אלא בכל דבר שהוא קדושת השם ועבודתו, אז אותו עין נעשית כמו כסא לאותו הדבר הנקרא למעלה עין וכו' (שערי אורה, הקדמה)
- (2) האיברים שבנו עשויים כדמיון סימנים ורמזים לדברים עליונים נעלמים שאין דעת שום נברא יכול לדעתם ולהשיגם ... סימן למעשה מרכבה ואלו יזכה אדם לטהר אבר מאיבריו יהיה אותו אבר כדמיון כסא לאותו דבר העליון הפנימי הנקרא בשם זה וכו' אם עין עין וכו' (עבודת הקודש ח"ג פכ"ו)
- (3) לזה תארת התורה ידים ... למקום ברוך הוא, כדי שישלים האדם ידיו ... ובהשלימו כל איבריו בשלמות המצות הנה נעשה מרכבה וכסא כבוד אל הדמות העליון ... מדמים צורה ליוצרה ... מתקנים ומשלימים בנינם ... שמדמים הצורה שלהם ליוצרה בשלמות מעשיהם ... דבר גדול וגבורה רבה להגביר השכל על החומר ... לזה אמר גדול כחן ... זכרה תורה עינים ורגלים ... להלהיב לבות בני אדם לקדש ידיהם ורגליהם ... (עבודת הקודש, ח"ג פס"ה)
- (4) עשויה בצלם ודמות לתבנית המשכן העליון המקודש ... האדם כלול מכולם עשוי לתבנית הבנין כולו ... כדי שיעיד גם הוא על אחדות השם המיוחד ... האדם עשוי בצלם ודמות אות מעיד ומפרסם האלקות, ולגלות זה ולהודיעו נברא בצלם אלקים (שם ח"א פי"ז)
- (5) האדם משולל וערום מן השלמות הנה ... הוא ובהמתו שוין (שם ח"ג פ"ט)

- 6) כי זה הכח נמסר ביד התחתונים לתקן ולפאר מקום המקדש העליון במעשיהם. ולהיות זה כן, נתקן ונעשה האדם התחתון דוגמת האדם העליון, ולא עוד אלא שבזה התחתון תלוי שלמות וצורך העליון (שם ח"ג פמ"ז)
- 7) ועל זה אמרו ז"ל האבות הן הן המרכבה (שערי אורה, הקדמה)
- 8) כמין במינו שאינו חוצץ, והוא הדבקות (עבוה"ק ח"ג פס"ה)
- 9) הנשמה מקורה ומדרגתה למעלה הרבה ממלאכי השרת ... הכל משועבד אל הצדיק, ושנוי הטבעים דבר ראוי והגון אחר שהוא סבה שיתקדש השם (שם ח"ג פכ"ה)
- 10) וכאשר תתחבר הנפש אל הדמות ההוא, כאילו התחברה אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, כי זה דמות זה. וכאשר ימשך הגוף ויתעלה אצל הנפש אף גם זאת בהיותם בזה העולם, ששים ושמחים לעשות רצון קוניהם, ואין הגוף מעיק כלל אל הנפש בפעולותיה אשר שולחה אל הגוף לפעול על ידו חוקי האלהים ותורתיו לתקן הכבוד, אשר זה היה התכלית בבריאה ובזיווג הזה, ויתמידו בזה התקון עד עת קץ בא עתם להתעלות – אז יזכו שניהם אל הלקיחה והעלוי הנזכרים בחנוך ואליהו, ואז בזה נשלמה הכוונה העליונה בהם, והדברים כולם שבו אל שורשם (שם ח"א פ"ט)
- 11) החומר הוא חציצה גדולה המונעת את השגת הנבדל כפי שהוא וכו' (מו"נ ח"ג פ"ט)
- 12) שחיטת הנכרי נבילה, ומטמא במשא: ואפילו ישראל עומד על גביו, ושחט בסכין יפה שחיטה כראוי. אחד הנכרי, ואחד הכותי או גר תושב שחיטתן נבילה. וקרוב בעיני שאף זה מדברי סופרים שהרי טומאת עבודה זרה וטומאת תקרובת עבודה זרה מדבריהם, כמו שיתבאר; ובגלל עבודה זרה נתרחקו הגויים, ונאסרה שחיטתן (הל' אבות הטומאות פרק ב הי"ז)
- 13) א"א זו היא אחת מסברותיו ואין בכולן פחותה מזו כי הם כבהמות ואין מטמאין ואין מיטמאין עם הדומה לחמור הן גויים כמר מדלי ואת כולם ישא רוח והחושב אותם לכלום אוסף רוח בחפניו (השגות הראב"ד שם)
- 14) צלם...דהיינו העניין העושה את הדבר לעצם ולמה שהוא. וזאת אמיתתו באשר הוא הנמצא ההוא. אותו עניין באדם הוא אשר בו מתהווה ההשגה האנושית. בשל ההשגה השכלית הזאת נאמר עליו: בצלם אלהים ברא אותו... דמות... מצוין גם דמיון בעניין מופשט... ומכיוון שהאשם נתייחד בעניין מופלא מאוד שבו, אשר איננו באף אחד מן הנמצאים שמתחת לגלג הירח, והוא ההשגה השכלית, ששום חוש, איבר או צלע אינם מפעילים אותה, דימה אותה להשגת האלוה אשר איננה נזקקת לכלי, אף כי לא דמיות באמת, אלא לכאורה (מו"נ ח"א פ"א)
- 15) גדול כוחן של נביאים שהם מדמים צורה ליוצרה, שנאמר "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם" (בראשית רבה כז, א)
- 16) מה חמור מה שנדחקו הנביאים לעשותו בהצביעים על עצמותו יתעלה בדברים הנבראים אשר בראם (מו"נ ח"א פמ"ו)

17) ואמנם כשגדול כחן של צדיקים שמדמים צורה ליוצרה ... ידם עליונה על כל הנבראים ... כשהוא הולך מהלך בשלמות ... הנה הוא אז כמלך ... דוגמת הדמות ... ומלכותו בכל משלה ... והרי הצורה דומה ליוצרה בכל והרי הוא מולך (עבוה"ק ח"ג פ"ט)

18) [ג] שני קצוות הרחוקות זו מזו שבכל דעה ודעה, אינן דרך טובה; ואין ראוי לו לאדם ללכת בהן, ולא ללמדן לעצמו. ואם מצא טבעו נוטה לאחת מהן, או מוכן לאחת מהן, או שכבר למד אחת מהן, ונהג בה, יחזיר עצמו למוטב וילך בדרך הטובים, והיא דרך הישרה. [ד] הדרך הישרה היא מידה בינונית שבכל דעה ודעה, מכל דעות שיש לאדם; והיא הדעה שהיא רחוקה משני הקצוות ריחוק שווה, ואינה קרובה לא לזו ולא לזו. ולפיכך ציוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד, ומשער אותן ומכוון אותן בדרך האמצעית, כדי שיהא שלם. כיצד? לא יהיה בעל חמה נוח לכעוס, ולא כמת שאינו מרגיש; אלא בינוני: לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו, כדי שלא ייעשה כיוצא בו פעם אחרת. (הלכות דעות פ"א הלכה ג-ד)

19) [ג] ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית, אלא יתרחק עד הקצה האחר, והוא גובה הלב, שאין הדרך הטובה שיהיה האדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח, ותהיה רוחו נמוכה למאוד. ולפיכך נאמר במשה רבנו "עניו מאוד" (במדבר יב, ג), ולא נאמר עניו בלבד. ולפיכך ציוו חכמים, מאוד מאוד הוי שפל רוח... וכן הכעס, דעה רעה היא עד למאוד; וראוי לאדם שיתרחק ממנה עד הקצה האחר, וילמד עצמו שלא יכעוס, ואפילו על דבר שראוי לכעוס עליו. ואם רצה להטיל אימה על בניו ובני ביתו, או על הציבור אם היה פרנס, ורצה לכעוס עליהם, כדי שיחזרו למוטב, יראה עצמו בפניהם שהוא כועס כדי לייסרם, ותהיה דעתו מיושבת בינו לבין עצמו, כאדם שהוא מידמה איש בשעת כעסו, והוא אינו כועס. (שם פ"ב ה"ג)

20) אבל מדותי עתה אינן כמדות הבן, והוא, שאני כבר חנווני השנים והנסיונות, מחובר אל מה שיחיבהו העיון, ואני חומל על כבודי הרבה, והבן לא יוכל להבליג ולא יוכל לסבול (אגרות הרמב"ם, מהדורת שילת, ח"א עמ' ש)

21) בעלי תשובה דרכן להיות שפלים וענוים ביותר (הלכות תשובה פ"ז ה"ח)